

RÖD GALLA

DONIA SALEH

Röd galla

ALBERT BONNIERS FÖRLAG

Där bakom Golans tunna ögonlock, förbi hennes svarta pupiller, har bilderna, scenerna upplösts, de försvinner ur henne. Eller det är så jag ser det framför mig; allt som fanns som går sönder, så som hon vill ha det. Bergen smetas in i himlen, gryningen, vallmon tvättas ut till sand, de unga har ännu inte dött som unga och inga hot cirkulerar i skymningen. Dammkorn yr långsamt, hypnotiskt under den första solen, det går att somna till den scenen, det går att slumra som barn efter elen.

Det finns en stillhet, ett vakuum i tiden när hennes varma kropp trycker mot de kyliga sjukhuslakanen. Ventilen pustar och pustar och utanför pågår tiden som en linje rakt ut i världen. Ingen därute har ännu tappat det, alla går och går och kommer någon vart. Hon drar in den bleka salen och spottar ut den i nästa utandning och på andra sidan byggnaden sveper molnen förbi de anhörigas glest parkerade bilar, förbi gravstenar och papperskorgar, och asfalten ligger där som en hel natt. Gullvivor och grus. Blåa ådror under blek hud och blyg sol bakom diset.

Jag vrider på mig i fåtöljen, drar ner dragkedjan på jackan, rotar i fickorna efter ingenting för att få min moster att vakna. När jag tar av mig jackan råkar jag stöta till sängen. Hon vaknar på

samma sätt som hon sjunker in i sömnen, hårt. Hon öppnar hastigt ögonen och när hon ser mig sluter hon sig igen. När hon inte kan slumra till igen så rullar hon igång saliven bakom sin stängda mun, för att stimulera igång sig. God morgon, pora, viskar jag, som om det ligger andra och sover intill. En bil, en skata och en ambulans är på väg bort. Hej, god morgon, viskar jag igen och hennes ögon har ännu inte fäst sig, de tittar på mig och gör samtidigt inte det. Som en nyförlöst unge, de färglösa, grågrumliga ögonen som fortfarande har tid att forma sig. Det är inte morgon, varför ljuger du. Men det är morgon för dig kan man säga. Varför är det morgon för mig och inte dig, varför gör du skillnad på natt och dag, ser det här ut som en morgon, säger hon och lyfter handen mot fönstret utan att titta ut. Jag följer handen, egentligen inte, säger jag och hon mumlar något. Vad sa du. Jag sa: Har du blivit koko, har de lagt mitt elände i dig. Ja, så är det, pora. Så du har blivit lite koko alltså, du erkänner, säger hon och korsar sina armar bakom huvudet. Ja, vi alla är väl koko på något sätt, säger jag. På något sätt ja, men den här gången kan du inte säga att det är mitt fel, det är ditt eget, så skyll inte på mig. Jag lutar mig in mot sängen för att hinna ikapp hennes mun. Jag har aldrig skyllt på dig, pora. Hon tystnar och stänger ögonen och säger: Varför sitter du här då. Vadå. Ja här, varför sitter du här med mig. Varför inte. Du borde inte sitta här, såhär, du borde göra som din kusin. Så brukar du inte säga. Hon trycker händerna mot madrassen för att hasa upp ryggen mot sängkanten och jag fixar till kudden så den inte knögglas bakom henne. Din kusin är mer intelligent än vad man tror, min dotter har gjort mycket rätt för sig, man blir sjuk av mig. Hennes ögon har skärpts, fördjupat sig i kroppen, bruna, honungsaktiga, jag blir

en löjlig gestalt i hennes skärpa. Säg inte så. Vadå säg inte så, vad ska jag inte säga, ska jag inte säga sanningen, sanningen, säga som det är. Hon vänder blicken ut mot fönstret, kliar sig hårt i armvecket. Men det är inte sant, pora. Det här är verkligen inte morgon, säger hon. Men det du säger är inte sant. Gör dig inte sådär dum, som utan en hjärna snälla, var lite klok snälla bli inte koko, var lite mer som min dotter, klok och elak, klok och egoistisk, klok och hatisk, men hur som helst: klokare än dig min blomma, min dumma, vackra flicka. Jag trycker ryggen tätare in mot fåtöljen, en strimma av ljus smiter in i salen och försvinner ut. Visst skalar strömmen av henne, men ingenting försvinner, hon går bara runt det som finns, det som hänt, tills hon slukas tillbaka. Ge mig en puss, säger hon och jag lutar mig fram igen och pussar hennes fuktiga panna. Bra golakam, så ska man göra. Ån forsar utanför, skakar som en tågräls och väggarna som gömmer henne från den enda pågående tid som räknas står vita och vittnar som tomma ark omkring oss.

Här märker jag våren, den spränger i tinningen som en grön brand. Himlen flyter in och ut i det mjölkvita, i det ljusblåa, i det disiga. Det är opålitligt ljumt. En sked slår mot porslin inne i doplokalen, stolar drar mot golvet, harklande strupar.

Björkgrenar hänger över kyrkogården och vajar över gräset. Mörka moln hopar sig längre bort, tunga i väntan. Jag sätter mig på huk och drar cigaretten längs gruset tills den släcks.

Ett dovt brus av gästernas samtal cirkulerar i lokalen. Ljuset faller högtidligt ner i glaset. Jag tar mig tillbaka till min plats, får gästerna att hoppa närmare bordskanten, sätter mig vid min babygröna, handskrivna namnetikett. Jag river av en bit av engångsduken och rullar in mitt mjöliga tuggummi i pappret, stoppar ner det i fickan och petar i prinsesstårbiten som väntat och fallit ihop. Marsipanen känns som hud i munnen. Jag täcker tårbiten med den tjocka servetten, lindar in den i etapper tills den är färdig att fösa ner i min väska under bordet tillsammans med dessertskeden med den inristade evighetsymbolen.

Blommorna på långbordet är plockade från gården bakom kyrkan, det berättade Helin under välkomsttalet. Blåklint, gullviva, tusensköna och så vidare. Den är så blygsam den

där buketten, försöker inte visa upp sig, minimalistisk och behaglig, precis som kvinnornas händer när de rör sig över bordet. Det finns andra händer som liknar det som vissnar och smulas ut på golvet. Om blommorna inte skulle falla ihop i mina händer skulle jag plocka en sådan buket till Marit. Hon skulle bli så lycklig då, hon skulle varsamt lyfta upp min hand och kyssa min handrygg och med sin bortglömda mun skulle hon berätta om hur våren knöt sig omkring de första utslagna knopparna, ströp dem. Minns du alla blommor som vissnade den natten, Anna, minns du repet, Anna, minns du den spända huden i ladan och djuren och grannpojken, blommorna, minns du. Anna. Och jag skulle ljuga för henne, säga ja, det minns jag så väl, Marit, jag skulle svälja namnet Anna, jag skulle le som vore jag Anna, minnas som Anna, jag skulle inte rätta henne, jag skulle säga oja han var så förtjust i dig, grannpojken, han var verkligen det.

Jag tar en bild på buketten i vasen och paret mittemot tror att jag fotar dem. Det är till Marit, säger jag, hennes favoritblommor. De ser nyfikna ut och vi sträcker fram händerna för att hälsa. Ellinor, Patrik. Hon växte upp i en by någonstans i Småland, lätt att glömma den generationens hårda liv. De nickar och Patrik frågar om Marit är en släkting. Jag tar en klunk av bordsvattnet, den kemiska citrusen sticker. Det känns som det ibland, men hon är bara min brukare. Bara och bara, säger Ellinor. Det är fint att det finns människor som arbetar med det där slitsamma, känns tryggt nu när ens morföräldrar snart behöver hjälp. Och sen är det dags för föräldrarna, fyller Patrik i, inte långt kvar. Ellinor stryker honom över ryggen och ler och skrattproparna gör sig synliga. Så är det ju, men hur känner ni, jag försöker hitta Helin och Jonas för att peka på

dem men ser dem inte. Jag är Vilmas gudmor, säger Ellinor och ja, hon pekar på Patrik, min kille. Jag känner en kall, huggande känsla i magen, gud som mor, gud i mor, gud är en mor, gud är den som träder in efter en mor. Hur kommer det sig att det blev du då, frågar jag och anstränger mig för att låta nyfiken. Det är en bra fråga, skrattar Ellinor fram. Som om frågan har ett så självklart svar att det är möjligt att ta den för ett skämt. Jag skrattar inte, egentligen är frågan riktad till Helin. Vi kom varandra väldigt nära när vi pluggade tillsammans, så det är väl lite på den vägen det är, säger hon och tittar på Patrik.

Utanför blåser det. Jag får syn på Helin iklädd sin fläktande sommarklänning som hänger över kroppen som tunna, blommiga gardiner. Hon rör sig smidigt mellan gästerna och stolarna, böjer sig ner för de andra barnen som blygt men bebisklumpigt klappar på Vilma som dräglar i hennes armar. Vilma tittar på gästerna som har kommit för hennes skull med sina stora blågröna ögon i sin ljusgula dopklänning medan hennes mamma lågmält talar med gästerna med kinden lutad mot sin dotters bakhuvud.

Gästerna smyger sig fram till smörgåstårtan för påfyllning och går skamset tillbaka till sina platser igen. Fönsterrutorna skakar. De som sitter vid borden tar på sig plaggen som hänger bakom dem om stolsryggarna som i en ordnad dans, cardigans, kavajer, små halsdukar och när jag tittar på klockan som hänger på väggen ser jag att klockan är två. På avdelningen spelas Ekot upp dovt i bakgrunden och den silvriga vagnen rullas ut i korridoren, med de stora termosarna, de färgglada tepåsarna, stark vanilj och blåa bär och tropiska frukter och så saften i karafferna, sockerbitarna, smörgåsarna. Och Golan vrider och vänder på sig i sängen, hon klagar på att det

är för kallt eller för varmt, hon klagar på att patienterna i korridoren pratar för mycket, be dem vara tysta, säger hon till skötarna, och mycket vet hon om världen trots inläggningar och elbehandlingar men att hennes dotter är och döper sitt barn, det vet hon inget om. Hon kommer att säga nej till att sitta i allrummet, hon kommer att säga okej då till att ta emot smörgåsen, hon kommer att säga är ni så fattiga här att ni inte ens lägger smör på hela brödet, är jag så lite värd här. Jag vill inte äta, kommer hon fortsätta, för jag är inte en hund. Sedan kommer hon att äta upp smörgåsen och när skötaren smyger in till rummet igen ser hon med glädje hur patienten trots allt ätit upp mellanmålet och säger visst är det gott med smörgås ibland. Och Golan kommer att säga att nej, era smörgåsar är inte goda, men jag blev tvungen.

Patrik och Ellinor småpratar lågmält men intensivt med varandra, stänger ute allt annat vilande i varandras blickar. Patrik pussar Ellinor på pannan, ömt och sparsamt, tränger ut mig från deras synfält. Mjölken i kaffet har lagt sig som en emalj på kaffeytan, kallnat, jag dricker och tittar mig omkring. Illamåendet växer i mellangärdet. Jag ursäktar mig och reser på mig, tar mig fram till Helin och frågar om jag får låna henne ett ögonblick. Jag är förtjust i hur jag lyckas formulera rösten, svag och inte så direkt. Vilmas farmor säger att hon kan avlasta Helin en stund och Helin ler som ett ursäktat röran, lämnar över sin dotter till farmoderns famn. Jag vinkar till Vilma, hon stirrar tillbaka, sedan vänder hon sig om mot sin farmors axel och borrar in sig där. Helins page studsar, hon doftar som sin bebis och som blommor som gnuggats in i huden. Jag tar hennes hand, för ut henne från doplokalen, ut mot gården. Hennes älskade hand som förhårdnar i min. Aya, det räcker

här, säger hon när vi står ute vid trappen. Jag tar upp det mosade ciggpaketet, trycker upp en cigarett och tar emot den mellan mina läppar, sträcker fram en till henne. Nej tack, säger hon och verkar inte klara av att titta på den. Istället tittar hon strax bortom mig. Fiskmåsar är som gamar runt omkring oss, skriker och maskerar sig i sina putsade fjädrar. Eller okej, ge mig. Jag sträcker fram en till henne, tänder den medan den vajar mellan hennes läppar. Jag ska inte säga att vi stod där och det kändes som att vi var tonåringar, för tiden mellan oss är en skärva i sig. Men så som hennes läppar rynkar vid blossen, brännsåret som är kvar efter plattången vid tinningen och hur hon fortfarande inte kan noppa sina ögonbryn så det blir fint, hennes dubbla blinkningar jag varnat henne kan vara tics, leverfläcken på hakan och ögonen som är så stora och samtidigt kuvade i ansiktet, så är det trots allt som att ingen tid har gått. Kallt det blev, säger hon och korsar armarna och armhåret reser sig. Skönt när det blåser, kvavt där inne. Mycket folk. Hon nickar, vi står tysta, hon håller cigaretten långt ifrån sig och lutar huvudet bak så håret lyfter från nacken. Man kan inte tro att du burit en unge i den där kroppen, svårt att greppa, säger jag, hur allt fick plats liksom. Jag pekar med pekfingret längs hennes tunna kropp. Vad menar du. Hon ser först frågande ut, sedan sipprar förnöjdheten ur hennes mungipor. Nej men, många är ju lika stora efter ungen kommit ut som precis innan. Jo, men det har ju gått en tid nu, säger hon anklagande, som vore felet, den tid som gått, mitt. Sen hinner man helt ärligt inte äta ordentligt medan man ammar. Praktiskt, på något sätt, föda barn, hamna på diet, säger jag. Hon står och vaggar med kroppen och kastar en sliten blick på mig, cigaretten krymper mellan fingrarna. Diet är det sista det här är kan jag tala om

för dig. Jag stryker henne om armen, menade inte så, kan bara föreställa mig hur slitsamt det är med barn. Det är lugnt.

Vilma är den sötaste ungen jag vet, säger jag för att återgå till anledningen till min närvaro. Ja, hon är så inkännande. Hon ler med sina ögon och ett kluckande skratt hörs ut från lokalen. Jag behöver ta nästa buss, så du vet, ska hälsa på din mamma idag, säger jag och tänker på tårtbiten som gräddar av sig mot väskan. Du behöver inte påminna mig just idag, du vet att det är en speciell dag för mig, Aya. Hon suger in röken så hennes smala kinder ser ännu mer anorektiska ut och jag drar bort en slinga hår som fastnat i läppen. Alla dagar är speciella dagar att inte träffa sin mamma på, ursäkterna är nära till hands, det finns alltid härligare tillställningar i livet för en dotter än att träffa henne, hon som sliter med sinnet, med minnet som fladdrar och maler och som en dotter inte kan tygla. Tabletterna och de elektriska anfallen gör jobbet åt henne och försätter mamman i en ogenomtränglig skugga, bortvänd från världen där en dotter cirkulerar. Säg till om ni behöver barnvakt, barn älskar mig. Hon skakar på huvudet, fnissar nedvärderande, men du älskar väl inte barn. Jag hukar mig och fimpas cigaretten mot en kruka intill trappen. Man kan lära sig att älska. Vad sa du. Jag sa att man kan lära sig att älska, Helin. Ja, om man verkligen vill. Det blåser hastigt, först hör jag det bakom mig, sedan ser jag hennes fönade hår virvla framför ögonen. Men gud vad det ska blåsa. Sverige, säger jag. Hon placerar fimpen bakom en sten, gömmer den, jag behöver nog gå in nu, säger hon. Ja såklart, men så du vet, Helin, jag kommer säga att jag varit här, kan inte ljuga för henne. Hon skjuter ner blicken mot marken, det är en skarp rörelse, avhuggen, som att hon påminns om distansen mellan oss. Det

finns inget att klandra Helin för, det är bara att avlägsna sig och närma sig vid utvalda tillfällen. Hälsa Ellinor och Patrik att jag var tvungen att gå, jag tycker verkligen om dem, de verkar trevliga, det gjorde mig glad att höra att Ellinor är Vilmas gudmor. Hon vet att jag ljuger och hon vet att hon undanhållit det för mig. Ja, det känns tryggt, säger hon och hennes blick vänder sig tillbaka och snabbt ut igen, men nu måste jag gå in. Jag knäpper knapparna på min kofta. Jag sa inget om din mamma, så du vet, du behöver inte oroa dig. Okej vad pratade du om då, lät som att. Jag pratade om Marit, Helin, Marit, min brukare. Jag pussar henne på kinden, hon har slutat med den hälsningen. Så du behöver inte oroa dig. Det gör jag inte, men sköt om dig nu, säger hon innan jag skyndar mig ut från gården och när jag lämnat grinden mot grusvägen hör jag henne ropa att jag ska stänga den. Jag sväljer skrattet, att hon stått kvar och betraktat min väg ut sådär pedantiskt, så att ordningen förblir intakt. Jag ger henne en slängkyss och fortsätter gå grusvägen ut mot den snart exploderande grönskan.

Jag är ett annat väsen när jag ska till Golan, som osynlig, som något som bara forcerar vinden. Skjutdörrarna öppnar sig och värmen i entrén slår i ansiktet. Jag åker upp med hissen till avdelningen bland andra uppjagade anhöriga, bland städerskor och deras vagnar. Ingen får för sig att spegla sig i hisspegeln, vi står och räknar på klockan, besökstiden, arbetstiden och kilar snabbt ut när vi hamnar på rätt våning. Det finns definitiva gränser här, mellan återfallen och elektrodernas stimulering, mellan vinden i ögonen om våren och draget från skjutdörrarna in till korridoren, gränsen mellan den friskt framställda och den inlagda. Det är ingen fara, allt är okej, sa skötaren sist hon såg hur mina lungor expanderade under tröjan. Du behöver inte springa hit, inte oroa dig, allt är under vår kontroll, det är därför vi är här, ju. Och maten, maten var hon ganska förtjust i idag och på tv gick en, en slags . . . dokumentär. Om en musiker, tror jag att det var, som hon tyckte om. Och maten, sa jag det, hon var ganska så förtjust i ma . . . Det sa jag, ja, jo men hon ligger där inne, vilar nog.

Jag går genom den gula, handspritslukande korridoren, svetten rinner och svalkar mellan bröstet. Det är snällt av dem, att försöka lugna mig, men det går inte att hyscha en puls som redan rusar. Rum fjorton, jag samlar ihop mig i två,